

ОБҐРУНТУВАННЯ

Про необхідність створення ботанічного заказника місцевого значення
“Степи біля р. Грузенької”

В основу цього обґрунтування покладений аналіз існуючих літературних джерел, експедиційних досліджень громадських науковців ГО “Таврійська заповідна допомога” (липень-вересень 2003 року).

Ділянка, що пропонується для створення ботанічного заказника місцевого значення “Степи біля р. Грузенької”, розташована в околиці с. Білоцерківка в межах Куйбишевського адміністративного району Запорізької області.

Територія заказника “Степи біля р. Грузенької” належить до Куйбишевського району Приазовської височинної області Лівобережно-Дніпровсько-Приазовської північно-степової провінції степової фізико-географічної зони.

Долина р. Грузенької знаходиться в межах Приазовського кристалічного масиву Українського кристалічного щита в області переважного поширення гранітів та гнейсів протерозойської групи, які перекриті лесами та лесоподібними відкладами.

У геоморфологічному відношенні ця ділянка розташована в межах пологово-хвилястої лесової рівнини, розчленованої ярами та балками. Долина річки трапецієподібна, завширшки до 3 км.

Типові степові та прибережно-водні ландшафти звичайної балки Північного Приазов'я з типовими та рідкісними степовими угрупованнями, а також прибережними угрупованнями.

До звичайних відносимо типчаково-різнотравний степ де у рослинному покриві домінує костриця валійська (*Festuca valesiaca*), іноді у якості співдомінанти виступає полин австрійський (*Artemisia austriaca*). З різнотрав'я більш менш звичайно трапляються деревій тонколистий (*Achillea leptophylla*), який занесено до списку рідкісних рослин Запорізької області, а також перстач

астраханський (*Potentilla astracanica*), шавлія сухостепова (*Salvia tesquicola*), деревій благородний (*Achillea nobilis*), льонок довгошпорковий (*Linaria macroura*), юрінея павутиниста (*Jurinea arachnoidea*) тощо.

Подекуди, на виходах гранітів, трапляються агломерації з полином Маршалла (*Artemisia marschalliana*) і типчаком (*Festuca sulcata*), до яких домішуються чебрець Маршаллів (*Thymus marschallianus*), самосил білоповстистий (*Teucrium polium*), березка лінійнолиста (*Convolvulus lineatus*), нечуйвітер (*Hieracium sp.*), цмин пісковий (*Helicrysum arenarium*). Саме в цих або подібних умовах тут відмічені нами фрагменти угруповань утворені пирієм ковилолистим (*Elytrigia stipifolia*), угруповання якого занесені до Зеленої книги України (1987) та зміївкою азовською (*Cleistogenes maeotica*) – ендеміком Східного Причорномор'я.

Подекуди, на схилах балки трапляються фітоценози сформовані ковилою волосистою (*Stipa capillata*). У якості асектаторів виступають хондрила ситниковидна (*Chondrilla juncea*), горлянка хіоська (*Ajuga chia*), самосил білоповстистий, та в незначній кількості бур'яни – грінделія розчепірена (*Grindelia squarrosa*), що є карантинним бур'яном України, волошка розлога (*Centaurea diffusa*), миколайчики польові (*Eryngium campestre*), чорнушка польова (*Nigella arvensis*), синяк звичайний (*Echium vulgare*), березка польова (*Convolvulus arvensis*), резеда жовта (*Reseda lutea*). В цілому, спостерігається вплив невиснажливого пасовищного навантаження на степові угруповання дослідженої балки.

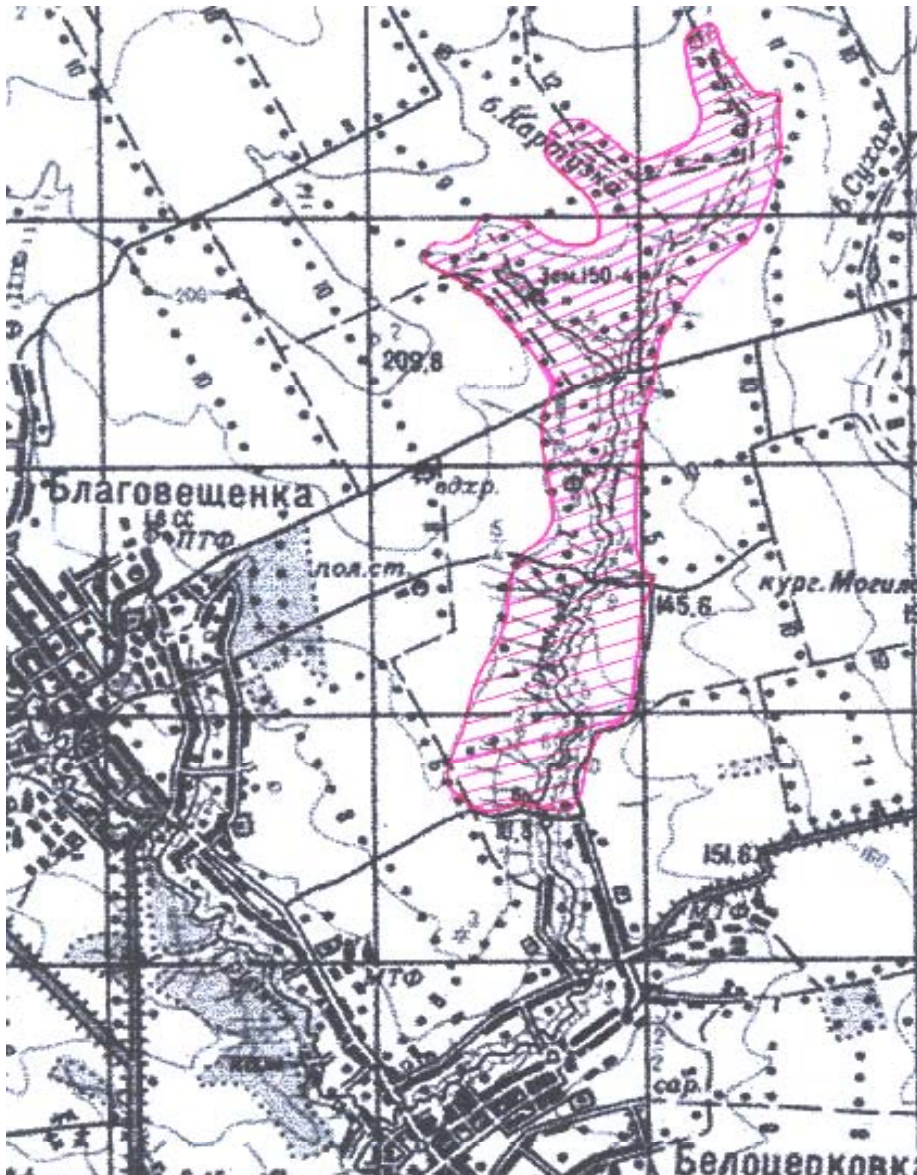
Водно-болотна рослинність балки типова для півдня України – очеретяні угруповання з рясними – рогозом вузьколистим (*Typha angustifolia*), р. широколистим (*T. latifolia*), частухою подорожниковою (*Alisma plantago-aquatica*), знітом шорстким (*Epilobium hirsutum*), чередою трироздільною (*Bidens tripartita*).

З плазунів часто зустрічається ящірка прудка (*Lacerta agilis*), що входить до списку Бернської конвенції (1999).

Не дивлячись на те, що сліпак звичайний (*Spalax microphthalmus*) є рідкісним видом для фауни ссавців Запорізької області, на даній території він є досить чисельним.

Отже ця балка відносно добре збережена у фітоценотичному відношенні. Вона потребує охорони і завдяки зростанню тут цілої низки рідкісних видів рослин: ковила Лессінга (*Stipa lessingiana*), ковила волосиста, пирій ковилolistий, гвоздика ланцетна (*Dianthus lanceolatus*), зміївка азовська, деревій тонколистий, зніт шорсткий тощо.

Тому ми пропонуємо ввести статус охорони на цій території (створити ботанічний заказник місцевого значення).

Гранітні виходи правого берега р. Грузенька

Схили біля р. Грузенької